

Skrawek wolnej Polski. Państwo polskie w działaniu podczas Powstania Warszawskiego

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE, KLASA IV

ODPOWIEDZI

- I.1** Konstytucja kwietniowa z 1935 roku.
- I.2** Władza cywilna: Delegat Rządu w randze wicepremiera (stanowiąca), Rada Jedności Narodowej (ciało doradcze); władza wojskowa: Komendant Polskich Sił Zbrojnych w Kraju (stanowiąca w sprawach wojskowych).
- I.3** Komendant ma prawo przedkładać Delegatowi do zatwierdzenia rozporządzenia w sprawach wojskowych i powinien konsultować się w kwestiach politycznych.

UWAGA!

W Polskim Państwie Podziemnym były rozdzielone funkcje polityczne (sprawowane przez Delegata Rządu na Kraj i Radę Jedności Narodowej) od wojskowych (będących w gestii Komendanta Głównego AK). Do Komendanta należało podejmowanie wszystkich decyzji dotyczących wojskowego dowodzenia. Do Delegata należały: walka z okupantem i kształtowanie właściwej postawy narodu, przygotowanie do objęcia we właściwym czasie jawnej władzy, przywrócenie na ziemiach polskich suwerenności państwowej. Delegat mógł ponadto zatwierdzać decyzje Komendanta Głównego, które miały znaczenie polityczne.

- II.1** Powstanie Warszawskie objęło większość dzielnic lewobrzeżnej stolicy (po prawej stronie Wisły – na Pradze – szybko upadło). Były to: część Woli i Ochoty, Żoliborz, Stare Miasto, Śródmieście Północne i Południowe, Czerniaków (właściwie teren Solca, zwany też Powiślem Czerniakowskim), Mokotów. Obszar ten nie był zwarty. Polscy żołnierze walczyli w otoczonych przez wroga i oddzielonych od siebie częściach miasta.
- III.1** Zapewnienie ładu i bezpieczeństwa mieszkańcom oraz uchodźcom, organizacja samopomocy społecznej.
- Najbardziej potrzebne było zapewnienie bezpieczeństwa (obrona przeciwlotnicza i przeciwpożarowa), a także troska o zdrowie (akcje przeciwepidemiczne) i wyżywienie ludzi (kuchnie zbiorowe).
- III.3** Rozdawanie żywności.

- IV.1** Rada Jedności Narodowej była organem doradczym Delegata. W jej skład wchodził politycy różnych nurtów i partii politycznych, dlatego łączyła ona Polaków w dążeniach do odzyskania niepodległości.
- IV.2** Odezwa została wydana 15 sierpnia, czyli w dniu Święta Wojska Polskiego. Podczas Powstania Warszawskiego żołnierze AK współpracowali z ludnością cywilną, by wspólnie działać na rzecz niepodległości, bez względu na różnice polityczne.
- IV.3** Przyszły ustrój Polski miał być demokratyczny na podstawie nowej konstytucji. Odezwa zapowiadała przeprowadzenie reform społecznych: parcelacji gruntów rolnych, uspołecznienia przemysłu, sprawiedliwego podziału dochodów oraz upowszechnienia oświaty i kultury.

ĆWICZENIE

Podczas II wojny światowej władze polskie przebywały **w Londynie** na terytorium Wielkiej Brytanii. Powstał Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na **Uchodźstwie/Emigracji**. W okupowanym kraju jego reprezentantem był **Delegat** Rządu i podlegająca mu **Delegatura**. Składała się ona z podziemnych ministerstw, które nazywano **departamentami**.

Wojskiem Polskim dowodził wtedy Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych, który zgodnie z konstytucją kwietniową był powoływany przez **prezydenta**. Na obszarze okupowanym przez Niemców na czele konspiracyjnej armii stał **Komendant** Sił Zbrojnych w Kraju, którego powoływał Naczelnny Wódz. Największą organizacją tworzącą Siły była sformowana 14 lutego 1942 roku **Armia Krajowa**. W czasie wojny organem konsultacyjnym i doradczym prezydenta oraz rządu była **Rada Narodowa**. W jej skład wchodził politycy bezpartyjni i działacze należący do partii opozycyjnych wobec przedwojennych rządów sanacyjnych. Ugrupowania te to: PPS – **Polska Partia Socjalistyczna**; PSL – **Polskie Stronnictwo Ludowe**; SN – **Stronnictwo Narodowe**; SP – **Stronnictwo Pracy**. Na początku 1944 roku – jako instytucja opiniotwórcza przy Delegacie – została powołana **Rada Jedności Narodowej**, która zastąpiła działającą dotychczas Krajową Reprezentację Polityczną. Tworzyli ją politycy z tych samych partii, co władze na emigracji.

Podczas Powstania Warszawskiego konspiracyjne władze Polskiego Państwa Podziemnego ujawniły się. Ich delegaci działali w dzielnicach opanowanych przez Powstańców. Głównym ich zadaniem była organizacja życia ludności cywilnej poprzez powoływanie komitetów **domowych** i **obwodowych**. W walczącej stolicy działali też politycy. Ujawniła się namiastka polskiego parlamentu, czyli Rada Jedności Narodowej, która w odezwach snuła wizję przyszłej niepodległej Polski.